UNIVERSITETI - UNIVERSITY
"ISA BOLETINI"
MITROVICË
Fakulteti i Teknologjisë Ushqimore

Modeli i Programit mësimor të lëndës (Syllabusi)		
Fakulteti:	Teknologji Ushqimore	
Departamenti:	Teknologji	
Programi	Teknologji	
Specializimi:	Inxhinieri e mbrojtjes së mjedisit	
Niveli:	Master	
Kodi i lëndës:	502.IMM.II	
Lënda:	Toksikologjia e Mjedisit	
Statusi i lëndës:	Obligative	(Obligative apo zgjedhore)
Semestri:	VIII	(Dimëror/**Veror**)
Fondi i orëve:	2 + 2	(Sipas programit të aprovuar)
ECTS:	6	(Sipas programit të aprovuar)
Orari/Salla	Sipas orarit të shpallur në Web faqe të UIBM	
Viti akademik:	2024 - 2025	
Mësimdhënës/e:	Prof. Asoc. Dr. Valdet Gjinovci	
Asistent/e:		
Kontaktet:	Mësimdhënës/e	Asistent/e
Email:	valdet.gjinovci@umib.net	
Telefon:	+383 (0) 49 702 002	

PERMBAJTJE	Në kuadër të kësaj lënde do të trajtohen burimet e helmeve, përshkrimi i kimisë se gazrave të rëndësishëm për mjedisin në atmosferë, transformimet dhe efektet e kimikateve të cilat janë të dëmshme në mjedis, të përshkruajnë ekotoksicitetin si një proces shpërndarjen, hyrjen dhe fatin e ndotësve në mjedis.
QËLLIMI	Studentët e drejtimit të Teknologjisë së Mjedisit duhet të fitojnë njohuri të thelluara mbi raportet e helmeve bazë (toksinave), lidhjet ndërmjet agjenteve kimikë ose fizik dhe sistemeve biologjike për të përcaktuar natyrën, mekanizmat e veprimit, rrezikshmërinë, reversibilitetin dhe efektet e dëmshme mbi organizmat e gjalla. Në kuadër të këtij programi studentët duhet të aftësohen që të njohin natyrën e toksinës, burimin, mekanizmin e veprimit, pasojat për organizmin, luftimin e toksinës (neutralizimin) dhe sanimin e pasojave që kalon toksina në organizëm. Njohuri themelore për të vlerësuar në mënyrë shkencore në terma kualitativ dhe kuantitativ mundësinë e frekuencës dhe të kompleksitetit të efekteve toksike të shkaktuara nga substancat kimike dhe agjentet fizik në lidhje me kushtet reale të ekspozimit me qëllim që të zbulojnë rrezikun për njeriun dhe për mjedisin dhe të përcaktojnë masat adekuate për parandalimin e tyre.

<table>
<tr><td>ARRITSHMËRIA</td><td colspan="2">Studenti:
1. Të përshkruajë atributet dhe karakteristikat e kimikateve të dëmshme marrëdhëniet ndërmjet agjentëve kimikë, fizikë dhe sistemeve biologjike.
2. Të jetë në gjendje të demonstrojë efektet e njohurive në trupin e njeriut lidhur me ekspozimin ndaj agjentëve toksikë për të përcaktuar natyrën, mekanizmat e veprimit, rrezikun, (reversibilitetin) kthyeshmërinë dhe efektet e dëmshme në organizmat e gjallë, të agjentëve toksikë.
3. Të përshkruaj ekotoksicitetin si një proces (shpërndarjen, hyrjen dhe fatin e ndotësve në mjedis).
4. Të përshkruaj vetitë kimike dhe fatin mjedisor të klasave të rëndësishme të përbërjeve organike (p.sh. pesticideve, hidrokarbureve aromatikë) dhe përbërjeve inorganike (p.sh. metalet e rënda, përbërjet organometalike).
5. Të shpjegojë mekanizmat kryesorë të veprimit të shembujve përfaqësues të toksikantëve mjedisorë në shkaktimin e një përgjigje toksike në organizmat e gjallë.
6. Të trego faktorët kryesorë që ndikojnë në cilësinë e të dhënave të analizës kimike për sistemet mjedisore, përfshirë çështjet që ndikojnë në saktësinë, pasigurinë dhe kufijtë e zbulimit në metodat analitike.
7. Të përzgjedh metoda të analizës për shembuj përfaqësues të toksikantëve mjedisorë, vlerësimin e rrezikut dhe monitorimin e mjedisit, të vlerësojë në mënyrë kritike shfaqjen dhe rëndësinë e toksikanëve kryesorë mjedisorë dhe të jetë në gjendje ta zbatojë atë njohuri në kontekstin e cilësisë së mjedisit, shëndetit publik, qëndrueshmërisë, rregullatore. shkencës dhe komunikimit publik.</td></tr>
<tr><td rowspan="15">PROGRAMI</td><td>Javët</td><td>Tema</td></tr>
<tr><td>Java - I</td><td>Hyrje në toksikologjinë mjedisore</td></tr>
<tr><td>Java - II</td><td>Konceptet bazë në toksikologji</td></tr>
<tr><td>Java - III</td><td>Korniza dhe paradigma për toksikologjinë e mjedisit</td></tr>
<tr><td>Java - IV</td><td>Vështrimi i metodave të testimit të toksicitetit, analiza e ekspozimit-përgjigjes</td></tr>
<tr><td>Java - V</td><td>Ndotësit e ajrit, klasifikimi i ndotësve</td></tr>
<tr><td>Java - VI</td><td>Marrja dhe mënyrat e veprimit, ndotësit atmosferikë dhe bimët, mekanizmi e veprimit</td></tr>
<tr><td>Java - VII</td><td>Modifikimi në reagimet toksike, përzierjet dhe ndryshimet klimatike</td></tr>
<tr><td>Java - VIII</td><td>Vlerësimi i parë</td></tr>
<tr><td>Java - IX</td><td>Fati dhe transporti i kontaminantëve (ndotësve), mekanizmi i transportit, degradimi/transformimi abiotik</td></tr>
<tr><td>Java - X</td><td>Rreziqet nga ndotja e tokës, dioksinat dhe efektet e tyre ne mjedis</td></tr>
<tr><td>Java - XI</td><td>Metalet e rënda dhe përbërjet kimike të ngjashme ose derivatet e tyre</td></tr>
<tr><td>Java - XII</td><td>Ndotja nga lirimi i kontaminantëve, klasifikimi i kontaminantëve</td></tr>
<tr><td>Java - XIII</td><td>Vlerësimi i rrezikut për shëndetin human nga plumbi dhe zinku, biotransformimi, detoksifikimi dhe biodegradimi</td></tr>
<tr><td>Java - XIV</td><td>Efektet ekologjike: Shkallët e ndikimeve toksikologjike në komunitet, vlerësimi i rrezikut ekologjik</td></tr>
</table>

	Java - XV	Vlerësimi i dytë
LITERATURA	**Fundamental literature:** **Wayne G. Landis Ruth M. Sofield Ming-Ho Yu,** Introduction to Environmental Toxicology © 2018 by Taylor & Francis Group, LLC **Complementary literature:** **Eldor A. Paul** Soil Microbiology, Ecology, and Biochemistry, Fourth edition, (Copyright © 2015 Elsevier Inc) **Richard B. Philp,** Ecosystems and Human Health, Toxicology and Environmental Hazards, Third edition (© 2013 by Taylor & Francis Group, LLC)	
METODOLOGJIA E MËSIMDHËNJËS	Mësimdhënie e drejtpërdrejtë (përmes shpjegimit, ushtrimeve praktike). Mësimdhënie përmes demonstrimit dhe eksperimentit. Të mësuarit përmes projekteve, punimit të seminareve, vetëvlerësimeve periodike. Të gjitha këto do të realizohet në aspektin teorik dhe praktik duke i prezantuar materialet në formën audiovizule përmes teknologjisë elektronike me programet e Windows Office. Në aspektin teorik do të ofrohen njohuri të përgjithshme shkencore, bazuar në literaturën bashkëkohore	

Kontributi në ngarkesën e studentit (gjë që duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit – 1 ECTS kredi = 25 orë)

Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithsej
Ligjërata	2	15	30
Ushtrime	2	15	30
Konsultime me mësimdhënësin/asistenten	3	5	15
Kolokiume/seminare	2	2	4
Detyra të pavarura	1	12	12
Koha e studimit vetanak të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	2	15	30
Përgatitja përfundimtare për provim	2,5	6	15
Koha e kaluar në vlerësim (teste,kuiz,provim final	2	5	10
Projektet, prezantimet, etj	2	2	4
Totali			150

VLERËSIMI

Metodat e vlerësimit

Vlerësimi në %

Vlerësimi i testit të parë……20 %

Vlerësimi i testit të dytë……20 %

Punimi seminarik……..20 %

Provimi final…….40 %

Totali……100 %

POLITIKAT AKADEMIKE

Studenti është i obliguar të vijojë ligjërata dhe ushtrime. Plagjiatura dhe kopjimi në provime janë të dënueshme sipas statutit dhe rregulloreve të tjera te universitetit. Kodi e mirësjelljes vlen si për studentët ashtu edhe për mësimdhënësit.

Mitrovicë **Bartësi i lëndës:**

Prof. Asoc. Dr. Valdet Gjinovci

_____/_____/____

_____

(Nënshkrimi)